

KÖZÉRDEK

AZ ALSÓFEHÉRVÁRMEGYEI NEMZETI MUNKAPÁRT HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetés: egész évre - - 12 korona.

fél évre - - 6 "

negyed évre - 3 "

Egyes szám ára 12 fillér.

Felelős szerkesztő:

Dr. MÜLLER JENŐ.

Kiadóhivatal: FÖLDES EDE könyvkereskedése Nagyenyed.

Hirdetés ára: centiméterenként 6 fillér. Többszöri hirdetés árkedvezményben részesül.

Nyilttér sora 40 fillér.

Kiábrándulás.

(Ü. L.) Egy szó mint száz, az obstrukciós lovagokat nagy csalódás érte. Ezen semmi alappal nem bíró obstrukciót azért indítá kizárólag meg az ellenzék, hogy biztosra vette a munkapárt megoszlását, amely aztán maga után vont a zavarosban halászást. Mert csakis ez volt a titkos cél s nem a katonai javaslat elleni föllépés. Ez utóbbi csak köpeny volt, hogy megvalósíthassák a zavaros állapotok bekövetkeztét. A multban ez bevált, mért ne sikerülne hitők szerint ezuttal is.

A számítás nem vált be! . . . A többség ma nem az, a mit mutatott a szabadelvű-párt.

A dicső multtal bíró szabadelvű-pártnak volt egy nagy hibája, a kebelében lapangó törtetések a hatalom felé. A miniszteri aspiránsok egész légiója. Az ily áramlat azonnal megindult, mihelyt volt rá alkalom. Ez buktatá el a Deák-pártot és a szabadelvű-pártot is. Idősb Andrassy Gyula gróf tekintélye féken tartá az ily titkos mozgalmakat, a mig miniszterelnök volt, de azután felüte fejét a személyi intrika. Tisza Kálmán kimagasló alakja és vas-pártszigora, utjában állott az intrika megnyilatkoztatásának, — de lemondása után a manőver megint felüte a pártnak a fejét. Ez volt a sirásója a szabadelvű-pártnak. Megbukott az egység.

Ezen bomlasztó erjedést betetőzte a meghonosodott paktumozás. A Széll Kálmán rovására irandó ennek a meghonosítása. Lehet-e kormányzást paktumozással folytatni? Soha! Agyaglábon áll az ily kormány pozíciója, a legkisebb felhő felboríthatja. A kisebbség vérsemre kap és lehetlenné tesz minden állandó kormányzatot.

A pártintrikáknak és paktumozásnak végleg befellegzett. A nemzeti munkapárt teljesen megbizik a Khuen-Héderváry Károly gróf vezetésében, az Andrassy-féle bomlasztó erők nincsenek a pártnak, a miniszteri állások, államtitkárságok után nincs esengés. Tisza István gróf egyenes jelleme rányomódott a pártra is, és e folytán semmi ellenzéti áramlatok szét nem szakíthatják a párt egységét.

De megszűnt a veszélyes paktumozás is! . . . Héderváry látta egyedül be ennek a veszélyességét. Ma már az egész párt vallja, hogy többet semmi paktumozás a kisebbségi pártokkal. A Széll Kálmán által alapított theoria félre dobott, mint mely nem erőssége egy kormánynak sem és nem a többségnek sem. A kisebbség engedelmével való kormányzatban nincs haszon, a paktumozás — guzsba kötés.

A mostani obstrukcióták azonban nem vevék észre az időváltozást. Biztak a régi receptben, a munkapárt szakadásában, avagy a velük való paktum kötésben. Mindkét esetben nyert perők van. Az első esetben talán nekik is jut a hatalomból, a második esetben megint hatalommá váltak a békepontok diktálásával. Ez a nyitja a mostani obstrukciójuknak. De elszámították magukat! . . . A nemzeti munkapárt egységes és hirehamva a valamikori paktumozásnak.

De még más baj is érte az obstrukciós vitézeket. A közvéleményt nem tudják megmozdítani a maguk érdekében. A szocialistákkal tartott esődületek — hangos lármánál nem egyebek, Ezek nem népgyűlések, csak annak paródiái. A szocialisták világ felforgató téves eszmékkkel vannak eltelve, és így ők magyar nemzeti szempontból semmit nem mérlegelnek, mert előttük nincs haza — nemzet. A velük tarkítva tartott gyűléseket komolyan nem vehetni, csak Justhékát lehet csodálni, hogy a magyar hazát elnem ismerőkkel cimboraskodik.

A törvényhatóságok kezdik felemelni tiltakozó szavukat az obstrukció ellen, sőt a kis községek is. Az egész ország undorral nézi az obstrukciót. Én hiszem, hogy Alsó-Fehér megye is beáll a tiltakozók sorába, Kolozs és Alsó-Fehér megye volt a szabadelvű irányzat vezére a negyvenes években Erdélyben, ezt most sem tagadják meg, a magyar parlamentarizmus védelme érdekében. Alsó-Fehér megyének volt fia Kemény Dénes baró és Szász Károly, Erdély negyvenes éveinek a vezérei. Ezen két férfit emleke, kik az uniót kiküzdötték, buzdítani fogja a megye közgyűlését az ők szellemükben való eljárást — a parlamentarizmus védelmében. Nagyenyednek is

állást kell foglalnia az obstrukció ellen, a városi közgyűlése által.

A kiábrándulás ugyan bekövetkezett az obstruktorok közt, rájöttek a reményeik nem teljesülésére. De rombolásukkal csak akkor hagynak hamarabb felha a törvényhatóságok feléjük kiáltják: — az állj meg szót! . . . Ezt kell gyorsan megtenni, hogy a leszerelés bekövetkezzék. Az bizonyos, hogy ezen meg gondolatlanul indított obstrukció belé ful az önmagát fölemésztésébe. De kitarthat hosszabb időn át is, ha a törvényhatóságok nem bánnak velök gyorsan el.

Tárgyilagos álláspont a véderő-javaslatról.

A képviselőház véderővitájának nagy eseménye volt. Fölszólalt Okolicsányi László pártönkivüli függetlenségi képviselő — a javaslat mellett. És vótumát azzal indokolta, hogy amit a Héderváry-kormány a katonai politikai téren meghozott, azt ő — aki a koalíciós parlament hadügyi előadója volt és az előző rendszer katonai politikájában közvetlenül részt vett — nem tartja rosszabbnak annál, amit a koalíció, ha hatalmon marad és ezt a kérdést meg tudja oldani, hozott volna.

A baloldalon előre fétek Okolicsányi logikus okfejtésétől, tényekre támaszkodó előadásától és éppen ezért nagy izgalommal és előre megállapított terrorisztikus szándékkal ültek neki a meghallgatásának.

Okolicsányi témája ez volt: *rosszabb-e a Héderváry-kormány javaslataiban foglalt megoldás annál, melyet a koalíció tervezett?* A téma megoldására az összehasonlítás vezet. Az összehasonlítást pedig talán senki se eszközölhetné több hivatottsággal, mint éppen Okolicsányi László, aki az előző rendszer katonai törekvéseinek minden részletébe a legközvetlenebbül volt beavatva.

Természetesen minden összehasonlítás csakis akkor helyes, ha egyenlő alapon, egyenlő előfeltételekből indul ki.

Ha azt, amit az egyik rendszer megalkot, azzal hasonlítjuk össze, amit a másik csak ígért, akkor tetszésünk szerint hamisíthatjuk az utóbbi javára az eredményt. Éppen ebből áll a kormány javaslatai ellen most handabandázó, technikázó ex koalíciós kisebbség ravaszkodása. Ők azt, amit a Héderváry-kormány kész, intézményes törvényjavaslatok alakjában terjeszt a parlament elé, nem azzal hasonlítják össze, amit a koalíció hasonlóképpen javaslatokba foglalni, intézményesen biztosítani kívánt, hanem a mai rendszer eredményeivel szembeállítják a koalíciós

pártoknak kormányzati idejük előtt hangoztatott összes ígéreteit, az önálló hadsereget, a magyar vezényszót és szolgálati nyelvet, szóval mindent, amit a paktum és négy év kormányzati gyakorlata már réges régen előföldelt.

Okolicsányi ezzel az eljárással szemben csak az igazság legegységibb követelményeinek tesz eleget, mikor helyreállítja az alapok egyenlőségét. Nem az ígéretet amott és az eredményt itt, hanem itt is, ott is azt helyezi párhuzamba, ami a megvalósítás stádiumába jutott. Nem számíthatja föl tehát a koalíció vagyónaplóján az önálló hadsereget, mert hiszen azt még a „nemzeti ellentétlenség” idején se emlegették. *De nem számítatja koalíciós többletnek a magyar vezényszót és szolgálati nyelvet sem, mert azt a paktumban kikapcsolták. Sőt, nem írhatja a létszámemelést sem — úgy mint azt tendenciózusan tenni akarják — csupán a mai rendszer terhére, mert hiszen erre a paktumban a koalíció is vállalkozott.*

Az összehasonlítás alapjait így a függetlenségi Okolicsányi is ugyanúgy állapítja meg, mint multikori beszédében Tisza István gróf. A Héderváry-kormány katonai programja: a véderőreform létszámemeléssel és a kilenczes bizottság programjával. A koalícióé pedig ugyanez: plusz Andrassy memorandumának nyelvi tartalma. Mert memorandumok és ajánlat — ugymond Okolicsányi — a különféle koalíciós árnyalatok részéről nagyon sok ment Bécsbe, de azok jelentéktelen, súlytalan magándolgozatok voltak. *Olyan, amely az egész koalíció, sőt — Okolicsányi szerint — az egész nemzet egységes követelése gyanánt jelentkezett, csakis az Andrassyé volt.*

Mi hát a többlet, melyet ez az összehasonlítás a koalíciós katonai politika számára főnhagy: pusztán csak az, amit köznyelven „száznyelv”-nek kereszteltek el és a mit Andrassy Gyula gróf multikori felszólalásában úgy írt körül, hogy az altiszteknek és a legénységnek érintkezési nyelve értendő alatta. Erről pedig Okolicsányi kimutatja, hogy először ez a nyelv, a kiképzés nyelve, a csapatok legnagyobb részénél ma is a magyar, mert hiszen valakinek valamit megmagyarázni, ami ugyebár a kiképzés fogalmával egy, csakis azon a nyelven lehet, melyet megért; másodsor ez a nyelv annál inkább lesz a magyar, mennél több embert tanítunk meg a népiskolában magyarul, a kötelező magyar népoktatás által, melyet a koalíció — mellesleg mondva — leszavazott; és végül — ez Okolicsányi eredeti, de nagyon logikus észlelete — mennél rövidebb a szolgálati idő és mennél rövidebb idő alatt kell tehát a legénységet kiképezni, annál inkább válik szükségessé a kiképzendő legény által megértett nyelvnek használata. Ugy hogy — Okolicsányi szerint — a kiképzés szükségletei, egybekötve a magyar népoktatással és a két évre rövidült szolgálati idővel: automatické létesíteni fogják az Andrassy által óhajtott száznyelvet, úgy, hogy ez a koalíciós tervek javára állítólag jelentkező plusz is eltűnik!

Mindezeket részletesen kifejti és bebizonyítja Okolicsányi László és azután, teljes bizonyítás után jelenti ki, hogy akinek elég volt a katonai kérdésnek a koalíció által, nevezetesen Andrassy memorandumában tervezett megoldása, az a Héderváry-kormány javaslatai ellen jogos kifogást nem emelhet!

E szigoruan a katonai kérdésekre vonatkozó taglalások mellett Okolicsányi még egy politikai kérdés fejtegetésébe is bele-

ment. Nevezetesen abba, hogy miért bukott meg a koalíció és mit jelentett a munkapárt tavalyi választási győzelme a nemzet szempontjából?

Erre a kérdésre is összehasonlítás útján válaszol. De most már nem eredményt eredménynyel, se nem ígéretet ígérettel, hanem kinek-kinek ígéreteit a saját eredményeivel hasonlítja össze. A munkapárt mit ígért és mit hozott? És viszont mit ígért és mit hozott a koalíció?

A munkapárt katonai téren véderőreformot, létszámemelést és a kilenczes-programm végrehajtását ígerte. Okolicsányi végigmegezen a programmon és a kormány javaslatain. Kimutatja, hogy a Ház előtt fekvő javaslatok elfogadásával a kilenczes bizottság egész programja teljesen végre lesz hajtva, az egy jelvénykérdést kivéve, melyre nézve garanciális értékű nyilatkozatok állnak a közvélemény előtt. A Héderváry-kormány tehát mindent meghozott, amit ígért.

Ellenben a koalíció ígért nemcsak katonai, de minden más téren is mindent a világon, *de ebből a mindentől igen sokat már a kormányállalás idején, igen sokat később kikapcsolt vagy mellőzött.* Ígéretei végül az Andrassy-féle memorandum tartalmáig olvadtak össze és amikor ez már a megvalósulás stádiumába jutott, akkor is akadt egy *48-as csoport, mely kijelentette, hogy neki a nemzeti vívmányok katonai téren nem sürgősek.* Az ígéret és az eredmények ezen nagy kontrasztusa okozta azt, hogy a nemzet, mely csatlódott vezéreiben, elfordult ezektől és a nélkül, hogy azért bármiről is le kellett volna mondania, új, őszintébb, ígéreteikhez jobban ragaszkodó vezérekre ruházta bizalmát.

A tavalyi választás tehát a koalíció és negyvennyolczas Okolicsányi nézetei szerint is a koalíciós politika és a koalíciós vezérek bukását, a Héderváry-féle politika győzelmét, ennek a nemzet által való szentesítését és ennélfogva azt is jelenti, hogy a nemzet a katonai kérdésnek a mai kormányrendszer által tervezett megoldását, melyet a Ház előtt fekvő javaslatok reprezentálnak, bizalommal elfogadja.

A vidéki rendőrség államosítása.

Az utóbbi évtizedben a vidéki városok illetékes köreiben egyre sürűbben hangoztatták annak szükségét, hogy a városok rendőrségei államosíttassanak.

Egyes városok törvényhatóságai még a koalíciós kormány idején felterjesztéseket intéztek az akkori belügyminiszterhez, melyekben kimerítő érveket soroltak fel a rendőri szolgálat államivá tétele mellett.

Egyik része a törvényhatóságoknak egyebek között arra utalt, hogy a városok a maguk szűkös anyagi erejük mellett nem képesek a rendőrség szükségleteit oly méretekben ellátni, hogy az a mai igényeknek megfeleljen.

A belügyminiszteriumban komolyan foglalkoznak az államosítás kérdésével s hír szerint a szükséges tervezet már el is készült. Egyelőre még nem kerül a nyilvánosság elé, mert úgy a rendőrség államosítását, mint a már szintén kidolgozott új városi törvényt, csak a most tárgyalás alatt álló reformjavaslatok elintézése után fogják napirendre tűzni.

Kétségtelen, hogy nemesak a városokon lesz a rendőrség államosításával anyagilag

is segítve, amennyiben ezen reform keresztvitele esetén jelentős teherrel szabadulnak meg, de államérből is feltétlenül szükséges ennek a jelentős kérdésnek rendezése, mert a rendőrség ügykörebe utalt állami funkciók teljesítését kétségkívül eredményesebben végezhetik az állami közegek, mint a városok alkalmazottja, akik közül bizony vajmi kevesen tulajdonitanak megfelelő jelentőséget éppen azoknak a funkcióknak, amelyeket kifejezetten állami érdekekben végeznek.

Ugy a városok közbiztonsága, mint az ehhez fűződő egyetemesebb államérbékek szempontjából is feltétlenül kívánatos, hogy a közkormányzat alkalmat találjon arra, hogy nyugodtabb parlamenti viszonyok között ezt a jelentős reformműveletet is keresztül vigye.

HIREK.

— **Kivonat a hivatalos lapból.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter Hollós né Hajdu Erzsébet nagyenyedi állami polgári leányiskolai r. tanítónőt jelenlegi minőségében a dévai állami polgári leányiskolához, Jakubek Ludmilla breznóbányai állami polgári leányiskolai r. tanítónőt a nagyenyedi állami polgári iskolához helyezte át. — Konratovics Jolan rimaszombati állami polgári iskolai h. tanítónőt Nagyenyedre segédtanítónővé, Volkó János abrudbányai állami polg. iskolai h. tanítót a mezőberényi állami polgári fiúiskolához a XI. fizetési osztályba segédtanítónővé kinevezte.

— **Baltazár püspök beiktatása.** Debreczenben a reformátusok ujonnan választott püspökét, dr. Baltazár Dezsőt, e hó 15-én igatját be nagy ünnepélyességek között állásába. A rendező bizottság már megállapította az ünnepélyek programját. E napon ugyanis az egyházkerület rendkívüli közgyűlést tart, melynek első tárgya: a püspökvalasztás megerősítése.

— **Ósmagyar sírleletek Kolozsvárt.** Kolozsvárott a Zápolya-utcában het ósrégi sirt tártak fel, melyek közül öt férfié volt, a hatodikban nő feküdt, a hetedikben pedig egy gyerek. A férfi sírok közül négy lovas sír, az ötödik gyalogos sírja. A lovas síroknak azonban nem mindegyikében feküdt az ósmagyar vitéz lova is. Ugyanis a letelepedés idejében az a szokás vált divatossá, hogy a lónak csak a fejét és a lábát tették a sírba. A lovas sírokban megtaláltak az akkori ruhaviselet gombjait, rézgyűrűt, egy körülbelül nyolczvan cm. szélességű kardot, újabb három pár kengyelt, perzsa stílusú kettős nyílhegyeket. Különösen ez utóbbiak bírnak régészeti értékkel. A nő sírjában bronz függőt, gyűrűt, agyagedényt, melyben valószínűleg a temetkezésnél szokásos ételmű állott s más kisebb-nagyobb bronzdarabokat, melyek most állanak megvizsgálás alatt.

— **Adózók figyelmébe.** A városi adóhivatal felhívja azon adózókat, kik állami adó és városi pótdadókkal vannak hátralékban, hogy azokat rendezzék, mert ellenesetben a lefoglalt ingóságok f. évi augusztus hó 14-től kezdődőleg a városháza előtt megtartandó nyilvános árveresen el fognak adni. Továbbá a folyó évre megállapított haddij kivetési lajstrom a városi adóhivatalnál közszemlére ki van téve s az a hivatalos órák alatt érdekeltek részéről megtekinthető.

— **Milyen idő lesz augusztusban?** A „Meteor” jóslása szerint eső és a hőmérséklet lehülése augusztus hónapban nem lesz annyi száraz és meleg nap mint volt júliusban. A meteorológusok szerint ugyanis f. hó változó napjai 1, 2, 5, 10, 17, 21, 24, 25, 26, 29 és 31-re esnek, tehát minden három négy napra várható eső: 1, 5, 17, 21, 25 és 29-ikén.

— **Egy urinó borzalmas tragédiája.** Remes és megrendítő katasztrófa történt Kolozsvárt. Újból a spiritusszal való vigyázatlanság követelt magának áldozatot. Kolozsvár társadalmának egyik valóban szépséges asszonya, Fratta Géza ékszerésznek felesége az áldozat. A vizsgálat szerint Fratta Gézáné délelőtti folyamán a konyhában a rézágyat denaturált spirituszban mártott ronggyal tisztogatta, a közelében egy széken a gyorsforraló égett. A szék lábánál pedig egy üvegben másfél liter spiritusz állott. Tisztogatás közben a rosszul kicsavart rongyból össze-vissza frecskelt a spiritusz s a nyitott konyha-ablakon át betóduló erősebb légáramlat folytán a gyorsforraló lángja kicsapott, meggyújtotta a kifrecskelt szeszt, amitől a rongy is lángot kapott s még abban a pillanatban fölrobbant az üvegben levő szesz is. A lángtömeg Frattáné pongyolájának uszályába kapott s a következő pillanatban a szép asszony mint egy élő faklya lobogott. Ösztönszerűleg futott a cseléd-szobába, hol az ágyra vetette magát, hogy égőruhájáról a tüzet elfojtsa. Arcán, testén súlyos égést szenvedve, másnap éjjel meghalt.

— **A tüdővész pusztítása hazánkban.** A belügyminiszter jelentése szerint 1908-ban Magyarországon tüdővészben elhalt 65694. egyén. A magyar birodalomban 1911. május havában gümőkórban elhalt 7718 egyén. Ebből az erdélyi megyékben: Alsó-Fehér 72, B.-Naszód 39, Brassó 34, Csik 58, Fogaras 20, Haromszék 53, Hunyad 92, K.-Küküllő 38, Kolozs 86, Kolozsvár 31, Maros-Torda 56, Maros-Vásárhely 7, N.-Küküllő 49, Székely 40, Sz.-Doboka 104, T.-Aranyos 57, Udvarhely megyében 41, összesen 877 tüdővész halálozás.

— **Szekely Mihály repülőgépen Kolozsvárra jön.** Szekely Mihály, a genialis gépészmérnök, kinek csak a minap sikerült az első magyar, bravuros repülő utat Bécs és Budapest között megtenni, a nyár folyamán repülő turát tervez Erdélybe. Budapestről először Debreczenbe, onnan Nagyváradra, innen egyenesen Kolozsvárra irányítja gépét. Kolozsvárról Áradon keresztül Szegedre, mint végállomásra repül.

— **Tenyészló árverések.** Figyelmeztetem a lótenyésztéssel foglalkozó gazdaközönseget, hogy az állami ménesekből nem a tenyésztésre hátrányosok miatt kiselejtették és a számfelüli, de tenyésztésre még alkalmas kanczák árverése Mezőhegyesen f. évi augusztus 9-én, Alsószombatfalván szeptember 1-én, Kisbéren pedig szeptember 17-én délelőtti 9 órakor fog megtartatni. A selejt de tenyésztésre még alkalmas anyakanczák csakis tenyésztőknek lesznek eladva, kik a vármegyei gazdasági egyesület által kiállított igazolvánnyal tenyésztő voltukat igazolni tartoznak. A vevő, a nekik eladott anyakanczára nézve kötelezőt ír alá, a melyben kötelezi magát, hogy a kanczát tenyésztésre fogja használni és az ily feltétellel megvett kancza csak is a ménesparancsnokság engedélyével és csakis hasonlóan igazolt tenyésztőnek adható át, illetve el. Nagy-

enyeden 1911. évi július hó 31-én. Báró Báuffy Kázmír, lótenyészt. biz. elnök.

— **A kuruzsló asszony.** Az asszonyi hiszékenységek és babonáságnak megint változata van. Nagy Istvánné marosújvári lakos vadházasságban el Németi Istvánnal. A napokban egy kuruzsló cigányasszony állított be hozzá, hogy ha régi szeretőjét visszaakarja hódítani, ő képes arra, mert nagyon jól tud kuruzsolni. A hiszékeny asszony hitt a javasasszony szavának és 14 korona értékű ruhaneműt és 6 korona pénzt adott át neki, hogy „legyen mibe felöltöztesse az ördögöt”. A cigányasszony jól félrakodva eltávozott. Nagyné várta visszatérését a csodaszerekkel és ördöghatalmával, de mikor látta, hogy rászedték, jelentést tett a csendőrségnél. A csaló cigányasszonyt nálunk letartóztatták.

— **A hadsereg termény- és anyagjárándóságainak szállítása.** Az alsó-fehérvármegyei gazdasági egyesület a gazdaközönsegtől tudomására hozza, hogy a hadsereg termény- és anyagjárándóságai szállítása ügyében a m. kir. földművelésügyi miniszternek sikerült több rendbeli könnyítést kieszközölni. Az erre vonatkozó utasítás a gazdasági egyesületnél megtekinthető és az egyesület útján be is szerezhető.

— **Örült flú.** Marosveresmart községben Ursz János földmives Péter nevű 14 éves fiát július 28-án a közigazgatási hatóság beszállította megfigyelésre a tordai kórházba, mivel elmeállapota 3 héttel azelőtt meghibbant, pirómánikus tünetekben nyilvánult, a mennyiben szülői házat több ízben felgyújtani akarta és a házbeli butorok, edények összetörését is megkísérelte. A faluban beszéltek, hogy az anyja megátkozta és azért hibbant meg az esze, apja vonakodott kórházba vinni, mindaddig a papok ráolvasásával próbálta fiának elmeállapotát helyreállítani, a mi azonban nem sikerült. A községben általános reménytelenséget uralkodott mostanig, a legnagyobb szárazságban az egész falut lángba boríthatta volna.

— **A cs. és kir. közös hadsereg 1912. évi bőrnemű szükségleteinek szállítása.** A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara a keresk. miniszter leirata értelmében tudatja az érdekelt kisiparosokkal, hogy a közös hadsereg lábbeli és egyéb bőripipari cikkek szükségletéből a hazai kisiparosok számára fenntartott 25% hányad szállítására vonatkozólag a pályázat ki van írva. A szállítandó cikkek árára és méretnagyságára nézve tájékozás szerezhető a kamara irodájában, megjegyezvén, hogy a végleges árak csak 1912. év márczius havában lesznek — az akkor irányadó bórárak alapján hivatalból megállapítva. Pályázhatnak magánosok és rendszeres vagy alkalmi szövetkezetek. Mivel pedig az ajánlat szabvány minta alapján történhetik, ez okból a pályázatban részt venni óhajtókat figyelmeztetjük, hogy a kamara irodájához ajánlati mintáért oly időben forduljanak, hogy az 1 koronás belyeggel felszerelendő ajánlat legkésőbb folyó év szeptember 7-ig a kamara irodájában benyújtható legyen. Szükséges további felvilágosítással a kamara irodája készséggel szolgál.

* Számos orvosi tapasztalat bizonyítja, hogy egy-egy borospohárnyi **Ferencz József keserűviz** naponkénti használata már 5—6 nap múlva a testsúly lassu csökkenését idézi elő, a nélkül, hogy ezzel egyidejűleg el-

erőtlenedés, vagy az emésztés megzavarása állana be.

Az egész világon elismert **Ferencz József keserűviz** csak tiszta természetes állapotban kerül szétküldésre és gyógyszertárakban, drogériákban valamint fűszerkereskedésekben kapható.

— **A hamburgi uszóverseny.** Hamburgban az idén júniusban a magyar uszók megnyerték Hamburg városának díját, a nagy ezüstserleget. Erről az uszóversenyéről mond el érdekes mozzanatokat Sebők Zsigmond és Benedek Elek képes gyermeklapja, a Jó Pajtás, legújabb július 30-diki számában Rimánóczy Jenő uszóbajnok. Egyéb érdekessége e számnak Lampérth Géza és Veres Ferencz verse, Szívós Béla, Nászai Elza és Fejéregyházy Lehel elbeszélése, Faragó Géza kedves rajza Benedek bácsi versével, Zsiga bácsi tréfás története, Sebők Zsigmondtól Dörmögő Dömötör a Tátrában, Zsoldos László regényeinek folytatása, a kis krónika, míg e szám gazdag és változatos tartalmát a rejtvények és szerkesztői izenetek egészítik ki. A Jó Pajtás-t a Franklin-társulat adja ki; előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér, félévre 5 korona, egész évre 10 korona. Egyes szám ára 20 fillér. Előfizetéseket elfogad s kívánatra mutatóványszámokat küld a „Jó Pajtás” kiadóhivatala Budapest, IV., Egyetem-utca 4 szám.

* **A poloskák** alapos kiirtását a petével együtt csakis Löcherer-féle Cimexin poloska-irtóval eszközölhetjük, mert a Cimexin-nel érintkező poloskák nyomban elpusztulnak: petéik pedig a Cimexin hatása folytán kiszáradnak s többé ki nem kelnek. — A Cimexin mindenütt használható, szövetet, butort, falat vagy festést nem piszkít; nyomot vagy foltot nem hagy. Moly ellen egyedül biztos szer. Kapható: U. Kovács József örökösei gyógyszer-tárában Nagyenyeden, és a készítőnél; Löcherer gyógyszerésznél, Bártfán. 145 9—13

* **Gyermekek bélhurutja és az ellene való védekezés.** Kimerítő statisztika hiteles adatai szerint, az első gyermekév halálzásainak 60—70%-a az emésztő szervek megbetegedéseire esik. Hogy ezek a megbetegedések a hibás táplálkozásból erednek: nem szorul bizonyításra. A nyári forróság, a máskor sem megbízható tejben ilyenkor nyüzsgő baktériumok, az általuk okozott vegyi bomlása a tejnek, alig észrevehető indispozíció a gyermeknél és beköszönt minden rémével a rettegett bélhurut, az orvosoktól találóan gyermekkolerának bélyegzett betegség. De azért adjunk tej-táplálékot a gyermeknek; csak hogy olyat, a melyik nem bomlik, a melynek állandó összetételét sem hőmérsék, sem helyi viszonyok megváltoztatni nem képesek: az alpesi tejből készült, absolut csiramentes, absolut tápláló becsü és soha sem bomló Nestlé-lisztet. Dr. M. E.

KÖZGAZDASÁG.

Az őszi baraczk nyári kezelése.

— Folytatás és vége. —

Ezidőszerint tehát már tul vagyunk a pinczirozáson. Igen ám, de megtörténhetett, különösen az őszibaraczkknak nagyon való természetese mellett az, hogy nem volt annak idején elegendő munkaerő s így a pincziro-

zást vagy egyáltalában nem, vagy csak részben hajthattuk végre, aminek következtében a hajtások felnyultak és többé-kevésbé már meg is fásodtak. Ha ezeket a hajtásokat még ezután sem részesítjük megfelelő kezelésben, akkor ezek a jövő tavaszon nagyon kevés virágot fognak hozni és az a kevés is a váz-ágtól távol, a vessző hegyén lesz, ami pedig már a felkopaszadás kezdetét jelentené.

Mit csináljunk hát most ezekkel a hajtásokkal? A rács vagy fa mellett nevelt fák hajtásait a váz-ágtól számított 3—4 szem felett meghajlítjuk és ezt a lehajlított hajtást úgy rögzítjük a rácsra (megkötöni nem szükséges), hogy a hajtás felső része lejjebb essek, mint a töve. Ezáltal a váz-ághoz közelebb eső és már természetlőtlen gyengébb szemekhez — mint hogy ezek esnek a legmagasabbban — több tápanyag megy s ennek következtében elerjük azt, hogy a jövő évi hajtásokat hozó és természet biztosító szemek megduzzadnak, de azért oldalhajtásokba nem szöknek, mert a lehajlított hajtás hegyét el nem csipjük és így van, ami a fölösleges tápanyagot elvezesse. (Azt a tápanyagot nevezem ez esetben fölöslegesnek, amelyre a rügyek megduzzadása céljából már szükség nincs.) A lehajlításnak éppen az a nagy előnye van már ilyenkor a visszacsipés felett, miszerint nem vagyunk annak kitéve, hogy a termőrügyek szánt szemek az időjárás miatt hajtásba mennek. Hogy a lehajlítás alkalmával a hajtást többen ne hasítsuk, a leghelyesebb eljárás az lesz, ha a hajtást a 3—4 szem felett balkezünk 2—3 ujjával megfogjuk, a másik kezünkkel pedig a hajtást megcsavarintjuk, miáltal ez a hajtás a jelzett 2—3 szem felett lekonyul, de meg nem törik. Azonbanha mégis megtörténnek, kody a csavarintás helyén a fásabb hajtás megpattanna, ez — ha egészen el nem tört — nem olyan nagy baj, mint egyéb fánál, mert azért ezen a megpattant hajtáson termőrügyek képződhetnek és ha jövőre kitermette magát, ugyis lemetszük, mert már akkora a tövön levő 2 szemből megvan a szükséges 2 újabb hajtás. És ha a megtört részén esetleg tanyát ütne a mézgásodást előidéző *Clasterosporium carpophilum* Aderh. nevű gomba, ez se ijeszten meg bennünket, mert az ilyen vessző is szép, egészséges, fejlett gyümölcsöket érlel, a következő tavasszal pedig ezt a vesszőt a mézgás részzel együtt ugys levágjuk. Megjegyzem azt, hogy a lehajtogatott hajtások hegyét csak augusztus hó végén szabad — sőt ekkor már kell is — visszametszeni, lemetszük pedig az egész hajtás egyharmadát.

Igy kezelünk ezidő szerint redélyfánkunk minden hajtást. De ha tulsűrűn volnának a hajtások, akkor azokat megtriktjuk annyira, hogy egy-egy hajtás legalább is 8—10 cm.-re legyen a másiktól. Ekkora távolságra feltétlenül szükség van, hogy a napsugarak — amelyek a rügyek kifejlődését elősegítik — a hajtások közé hatolhassanak.

A hajtásokon kívül dolgozunk van most az éves vesszőkkel is. Ugyanis azokat a vesszőket, amelyek valami okból a virágot vagy a gyümölcsöt elrúgták s így most csak levelek

és hajtások vannak rajta, 2 szemre vagy a már tövön levő szemekből fakadt két hajtásra metszük vissza. Különbösen az ilyen meddön maradt vesszőket már korábban — május végén, június elején — vissza kellett volna metszenünk, de ha eddig nem tettük, most már feltétlenül tegyük meg, mert így biztosíthatjuk, hogy a termővesszők a váz-ágtól (alap-ágtól) el nem távolodnak. Hogy pedig őszibarackfánk semmi fölösleges hajtást ne tápláljanak, a gyümölcsöt viselő vesszőkkel akként járunk el, hogy közvetlen a gyümölcs mellett és pedig úgy a gyümölcs előtt és mögött, valamint a gyümölcs tövében álló hajtásokat (ezek táplálják a gyümölcsöt), ha hosszuk pl. 12—14 levélben állók, akkor visszacsipjük 5—6 levélre, ha pedig rövidebbek, érintetlenül hagyjuk. A visszacsipést azért végezzük, hogy a tápanyagot a gyümölcsök részére koncentráljuk. A meghagyott 5—6 levélre pedig azért van szükség, hogy legyen, ami a gyümölcs részére a tápanyagot készítse és szállítsa. A gyümölcstől távol álló hajtásokat, miut a melyek nem táplálják a gyümölcsöt, hanem a levelekben végbeműködő asszimiláció által létrehozott tápanyaggal csak saját testüket építik tovább, töben elcsipjük, azaz végleg eltávolítjuk, valamint a termővesszőt is visszavágjuk annyira, hogy a rajta levő legutolsó gyümölcs után csak még egy hajtás vagy 1—2 levélcsomó maradjon meg.

Vannak, akik a gyümölcsök közeléből minden hajtást, minden levelet eltávolítanak. Olyan kertészember — sőt szaktekinetely — is megteszi ezt a kopasztást (magam láttam), aki pedig mindegy 10 ezer darab termő gyümölcsöt kezel. En azt hiszem, hogy aki a termővesszőt így megcsipíti a levelektől, az egészen tisztában a növényélettel s nem tudja azt, hogy a növények legfontosabb szervei éppen a levelek, amelyek a talajból felvett szervetlen anyagokat szervessé változtatják és a kész tápanyagot a gyümölcsökhöz is eljuttatják. Am tegyen bárki kísérletet, meggyőződhet róla, hogy a leveleiktől teljesen megfosztott vesszőn levő gyümölcs csak olyan kirjában érett üres, tartalmatlan, hogy úgy mondjam, zamatszegény lesz, amely semmiképpen sem elegendheti ki a nemes őszibarackhoz fűzött kívánalmainkat.

Hogy minél nagyobb szemű és lédasabb őszibarackokat nyerjünk, a nyári szárazság idején estenként tiszta, friss vízzel permetezzük meg fáinkat. Ez a permetezés azonban ne locsolás legyen.

A bokoralaku őszibarackfakról is leszedjük a meddön maradt vesszőket és épp úgy kezeljük, mint a redélyfákat. A hajtásokkal azonban, ha azokat annakidején nem pincézítettük, most ne tegyünk semmit, hanem augusztus végén — de előbb ne, mert hajtásba szökhetnek a rügyek — minden hajtásnak egyharmadát visszametszük.

Molnár Géza.

870—1911. vto. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nagyenyedi kir. járásbírósnak 1911. évi V. 432 sz. végzése következtében dr. Ludvig Hesky ügyvéd által képviselt Josef Schöffler javára 378 kor. 40 fill. s järejéig 1911. évi június hó 19-én fogantatott kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 1225 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: bolti árucikkek, parchet, filanel, paplan stb. nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek a nagyenyedi kir. járásbírósnak 1911. évi V. 432/2. számú végzése folytán 378 kor. 40 fill. tőkekövetelés, ennek 1911. évi január hó 5. napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen bíróság már megállapított költségek erejéig, Nagyenyeden az alpolos üzlethelyiségében leendő megtartására 1911. évi augusztus hó 14-ik napjának délutáni 3 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igényelőnek szükség esetén a becsárolu alul is el fognak adni. Amennyiben az elárveresendő ingóságokat máskor is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Nagyenyeden, 1911. évi július 20. napján.

Gajzágó Simon,
kir. bír. végrehajtó.

208 1—1

Kiadó lakások.

2 szoba, konyha, kamra, pincze, mosókonyha, házhoz hordott ivóvízzel, esetleg vil'anyvilágítással **kiadó** Felsőzug-u. 15—23. sz. alatt azonnal, olcsón.
136 14—21

Cigarettafázók!

Egyesüljetekek a cigarettafázók óriási áremelése miatt! Ne sajnáljátok a kis fáradságot! — Töltsetek

Jacobi Antinicotin-
hüvelyeket,
vagy „**OTTOMÁN**“ (törökfej)
és „**TIP-TOP**“ aranyzópókás
cigaretta papírt.

HIRDETÉSEK

legolcsóbban
a lapkiadóhivatalá-
ban vétetnek fel.

FIGYELEM!
„**AIDA**“ VERGE és „**BLUE STAR**“ CONTINENTAL

CIGARETTAPAPIROK CSAK AZ ITT LÁTHATÓ KÉPEKKEL VALÓDIK.
:-: ÓVAKODJUNK ÉRTÉKTELEN UTÁNZATOKTÓL! :-:

Rákóczi-utca 75. számú ház

— ELADÓ vagy KIADÓ —

Értekezni lehet **Kárpáti Sándor** és
Dr. **Elekes Károly** uraknál.

206 1-2

Eladóa Baromvasáttéren egy házastelek kerttel
együtt, mintegy 360 □-l területű. Meg-
tekinthető özv. **Fodor Miklósnénál** Szent-
király-utca 46. sz.Értekezhetni **Müller Jenő** ügyvédi irodá-
jában.

202 1-3v

**KOBRÁK
CZIPŐK**
a legjobbak.
KAPHATÓK
Nagyenyeden és vidéke
részére kizárólag
a Nagyenyedi Fogyasztási és
Értékesítő Szövetkezetnél.

153 11-24

!!!
TÖBB PÉNZE
akkor lesz, ha nélkülözhetetlen, olcsó és
tartós szőttésárukat
csak a
nagyenyedi szövőgyárból
vesz.
Árjegyzék ingyen küldetk.

Kiadó lakás.

1911. szeptember hó 1-től 4 szoba,
veranda, téli- és nyári konyha, nagy
kerttel kiadó.Ugyanott elköltözés miatt egy matt
hálószoba butor eladó.

Értekezni lehet Fa-piaczter 12.

205 1-3

A **KÖZTUDATBA** ment át,
hogyan csakis
Kállai LAJOS motorgyára
Budapest,
VI., Gyar-u 28. szám
szállítja teljes jótállás mellett a leghírnevesebb
motorcséplő-készleteket.

Saját érdekében kérjen minden gazda dísz-főárlapot, melyet ingyen és bérmentve küld a gyár!

Fontos figyelmeztetés! **Kállai Lajos** hírneves motorgyára
nem tévesztendő össze más Kállai
nevű kereskedő cégekkel

139 1-25

MENDEL SÖRFŐZŐDE ÉS KERESKEDELMI R.-T.
TORDA.

Alsófehérmegyei raktárak:
Nagyenyedi főraktár
házi kezelésben
Wohner Rudolfnál Szentkirály-u.
Gyulafehérvár:
Weill Bélánál.
Tövisen:
Nemayer Mihálynál.
Balázsfalván:
Dániel Ferencznél.

Ajánlja a Magyar Védő Egyesület által és a
temesvári nemzetközi kiállításon legnagyobb díj-
al, a „*Grand prix*”-vel kitüntetett

tordai Korona-sörét.
Továbbá bajor módra gyártott sötét
MALÁTA (Bock)
és nehéz világos
dupla márcziusi söreit.

Figyelem!
Csak akkor kap eredeti
tordai Korona-sört,
ha a cég vignettája az
üvegen rajta van!

104 1-

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságu Portland-Cementet ajánl olcsó áron a

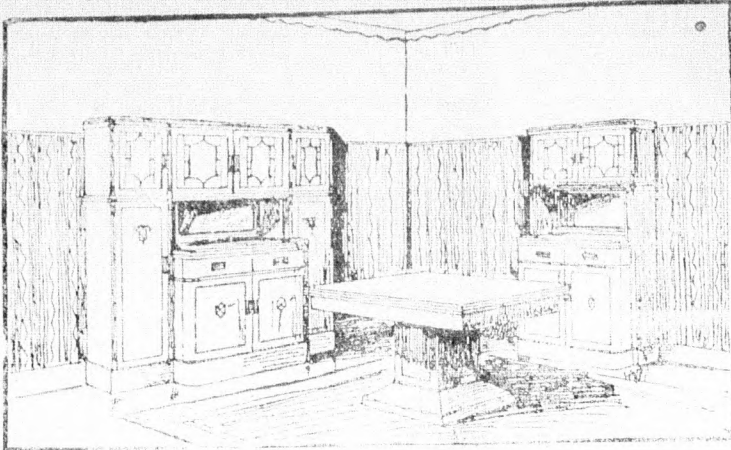
PORTLAND-CEMENT-gyár Brassóban.

Itt helyben kapható **Klemm Pál** cégnél Szentkirály-utca 128.

44 13-

BUTOR-

RAKTÁR.

**KUNSGH
ANTAL**épület- és butorasztalos
NAGYENYED, Rózsa-u.
a vármegyeházzal szemben.

Elvállal mindennemű épületmunkákat. Készít és raktáron tart nagy választékban saját műhelyében készült teljes lakásberendezéseket minden stílusban a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig, saját tervei vagy adott tervek szerint. A műhelyében készült munkákért a legmesszebbmenő jótállást vállalja. Nagy választék vas- és rézbutorokban, ugyancsak mindennemű kárpitozott butorokban.

forduljon minden érdeklődő,
ki súlyt fektet elsőrendű fajtisza anyagra

NAGYENYED Alsófehér m.

Gyümölcsfacsemeték
sétányfák, díszeserjék, tülevelűek, kerítésnövények,
bogyógyümölcsűek stb.

Szőlőoltványok elsőrendű áru.
európai és amerikai sima és gyökeres vesszők.
(Oktató díszárjegyzék kívánatra ingyen)

FISCHER és Társai
faiskolák és szőlőoltványtelepek

Új sütőde és péküzlet.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy Főtér 36. sz. alatt egy teljesen új és modern berendezésű sütőde és péküzletet rendeztem be, melyet 1911. augusztus hó 1-én nyitok meg.

Kaphatók naponta friss, jóízű, tisztán kezelt fehér- és barna házikenyér, ugyancsak mindenféle péksütemény.

Elvállalom kenyér, kalács és más tésztafélék sütését naponta délelőtt 10 órakor.

A n. é. közönség szíves pártfogását kéri

203 2-4

Benyovits Mór.**Mosó-, vasaló és tisztító-intézet.**

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozni, hogy

mosó-, vasaló és tisztító-intézetemet

Viz-utca 6. sz. alól
Tövis-u. 16. sz. alá helyeztem át.

Elvállalok mindennemű férfi- és női ruhák, továbbá női kelengyék és kézimunkák tisztítását jutányos árak mellett.

A nagyérdemű közönség további szíves pártfogását kéri tisztelettel

Izsó Istvánné.

Nagyenyed,

170-

Tövis-u. 16. sz.**Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár R.-T.**

Az Osztrák-Magyar Bank mellékhelye.

Részvénytőke 600.000 korona.	Előnyös kölcsönt ad betáblázásra, megfelelő kezességre, értékpapírokra, sorsjegyekre, jóhitelű pénzüintézetek részvényeire. Vásárol és elad értékpapírokat. Letétbe elfogad értékpapírokat, sorsjegyeket, értékeket kevés őrzési díj mellett. Idegen kölcsönöket a legelőnyösebben konvertál. Váltókat az összeg nagysága szerint legelőnyösebb feltételek mellett számítol le. Állandó betétet a legkedvezőbb kamattal mellett fogad el.	Tartalékalap 400.000 korona.
Az intézet hivatalos órái hétköznapokon: délelőtt 9—12 óráig, délután 3—4 óráig.		Üzletfeleink részére telefon bevezetve 14. szám alatt.

47 1-

A városi jéggyár

összes jégtermelésének eladásával

Winkler János kereskedése

bizatolt meg, mely elfogad előjegyzéseket naponkénti szolgáltatásra táblánként 30 fillér áron.

Előjegyzésen kívül egy tábla ára 40 fillér.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárugyár Részvénytársaság könyvnyomtatásában Nagyenyeden.